

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра селекції, насінництва і генетики

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(міжфакультетська вибіркова навчальна дисципліна)

**СОРТОВІ РЕСУРСИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
КУЛЬТУР ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА**

Розробник:

**Баган Алла, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, кандидат
с.-г. наук, доцент**

ПОЛТАВА 2023 р.

Форма опису навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Сортові ресурси сільськогосподарських культур для виробництва
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	міжфакультетська вибіркова навчальна дисципліна
Назва структурного підрозділу	Кафедра селекції, насінництва і генетики
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	<i>Викладач:</i> Баган Алла, кандидат с.-г. наук, доцент <i>Контакти:</i> ауд. 58 (навчальний корпус №1) <i>e-mail:</i> alla.bagan@pdaa.edu.ua <i>Сторінка викладача:</i> https://www.pdau.edu.ua/people/bagan-alla-vasylivna
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Базові знання з біології

Заплановані результати навчання:

Мета вивчення навчальної дисципліни: вивчення систематики, сортових та господарсько-цінних ознак сортів та гібридів сільськогосподарських культур, які рекомендовані для вирощування, відповідно Державному реєстру сортів рослин України, і районовані для даного регіону; класифікації сортів сільськогосподарських культур для виробництва; основних завдань і напрямів створення вихідного матеріалу.

Основні завдання навчальної дисципліни: свідомо і обґрунтовано діяти в практиці вибору сортів для конкретного господарства з урахуванням його природних і виробничих властивостей; визначати елементи сортової агротехніки для ефективного використання особливостей сорту; ідентифікувати сорти для підтримання їх чистоти.

Компетентності:

Загальні:

ЗК 1. Вміння використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології.

ЗК 8. Здатність до практичного застосування знань та оволодіння сучасними знаннями.

ЗК 10. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях, виявляти, ставити та вирішувати завдання у сфері професійної діяльності.

Результати навчання:

РН 7. Демонструвати знання сучасного рівня та новітніх технологій у різних галузях для їхнього упровадження у професійній діяльності та вирішенні фахових завдань.

РН 13. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.

Програма та структура навчальної дисципліни

Тема 1. Значення сорту для сільськогосподарського виробництва

Тема 2. Оцінка сортів сільськогосподарських культур за продуктивністю і якістю

Тема 3. Оцінка сортів сільськогосподарських культур за стійкістю до несприятливих умов середовища

Тема 4. Сортові ресурси пшениці

Тема 5. Сортові ресурси зернових культур

Тема 6. Сортові ресурси зернобобових культур

Тема 7. Сортові ресурси круп'яних культур

Тема 8. Сортові ресурси кукурудзи і соняшнику

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
л		п	с.р.	
Тема 1. Значення сорту для сільськогосподарського виробництва	2	2	-	-
Тема 2. Оцінка сортів сільськогосподарських культур за продуктивністю і якістю	2	2	-	-
Тема 3. Оцінка сортів сільськогосподарських культур за стійкістю до несприятливих умов середовища	2	2	-	-
Тема 4. Сортові ресурси пшениці	10	2	2	6
Тема 5. Сортові ресурси зернових культур	22	2	2	18
Тема 6. Сортові ресурси зернобобових культур	18	2	4	12
Тема 7. Сортові ресурси круп'яних культур	16	2	2	12
Тема 8. Сортові ресурси кукурудзи і соняшнику	18	2	4	12
Усього годин	90	16	14	60

Форми контролю результатів навчання

Результати навчання	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				
	опитування	виконання вправ на практичних заняттях	самостійна робота	тестування	Разом
РН 7	8	17	20	5	50
РН 13	8	18	20	4	50
Разом	16	35	40	9	100

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Бали	Критерії оцінювання
<i>Опитування</i>	
1	Здобувачем надана коротка відповідь
2	Здобувачем надана змістовна повна відповідь
<i>Виконання вправ на практичних заняттях</i>	
1	Здобувачем виконано не всі вправи практичного заняття
2	Здобувачем частково виконано вправи практичного заняття із значними помилками
3	Здобувачем частково виконано вправи практичного заняття із незначними помилками
4	Здобувачем не повністю виконано вправи практичного заняття
5	Здобувачем повністю виконано вправи практичного заняття
<i>Виконання завдань самостійної роботи</i>	
1	Здобувачем надана коротка відповідь із суттєвими помилками
2	Здобувачем надана коротка відповідь із незначними помилками
3	Здобувачем надана неповна відповідь
4	Здобувачем надана повна відповідь
<i>Тестування</i>	
1	Здобувачем надана правильна відповідь на 1-3 питання
2	Здобувачем надана правильна відповідь на 4-6 питань
3	Здобувачем надана правильна відповідь на 7-9 питань
4	Здобувачем надана правильна відповідь на 10-12 питань
5	Здобувачем надана правильна відповідь на 13-15 питань
6	Здобувачем надана правильна відповідь на 16-18 питань
7	Здобувачем надана правильна відповідь на 19-21 питання
8	Здобувачем надана правильна відповідь на 22-24 питання
9	Здобувачем надана правильна відповідь на 25-27 питань

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форма контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				
	опитування	виконання вправ на практичних заняттях	самостійна робота	тестування	Разом
Тема 1. Значення сорту для сільськогосподарського виробництва	2	-	-	9	2
Тема 2. Оцінка сортів сільськогосподарських культур за продуктивністю і якістю	2	-	-		2
Тема 3. Оцінка сортів сільськогосподарських культур за стійкістю до несприятливих умов середовища	2	-	-		2
Тема 4. Сортові ресурси пшениці	2	5	4		11
Тема 5. Сортові ресурси зернових культур	2	5	12		19
Тема 6. Сортові ресурси зернобобових культур	2	10	8		20
Тема 7. Сортові ресурси круп'яних культур	2	5	8		15
Тема 8. Сортові ресурси кукурудзи і соняшнику	2	10	8		29
Разом	16	35	40	9	100

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 90 год.

Кількість кредитів – 3,0.

Форма семестрового контролю – залік.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять є обов'язковим, незалежно від форми навчання. Усі види завдань (згідно робочої програми навчальної дисципліни) повинні бути виконані. Пропуски занять повинні бути відпрацьовані.

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

Критерієм успішного навчання здобувача вищої освіти є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:
Робоча навчальна програма, презентації.

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Волкодав В.В. Довідник по апробації сільськогосподарських культур. К. : Урожай, 1990. 496 с.
2. Кириченко В.В., Рябчун Н.І., Єльніков М.І. Спеціальна селекція і насінництво польових культур : *навчальний посібник*. Харків : ІР ім. В.Я. Юр'єва НААН України, 2010. 462 с.
3. Молоцький М.Я., Васильківський С.П., Князюк В.І., Власенко В.А. Селекція та насінництво польових культур : *практикум*. Біла Церква, 2008. 192 с.
4. Молоцький М.Я. Спеціальна селекція польових культур : *підручник*. Біла Церква : Білоцерківський НАУ, 2010. 367 с.
5. Чекалін М.М., Тищенко В.М., Баташова М.Є. Селекція та генетика окремих культур. Полтава : ФОП Говоров С.В., 2008. 368 с.
6. Шелепов В.В., Гаврилюк М.М., Чебаков М.П., Гончар О.М. Селекція, насінництво та сортознавство пшениці. Миронівка, 2007. 405 с.

Допоміжні

1. Баган А.В., Вережак Д.В. Потенціал продуктивності тритикале як культури. *Урожайність та якість продукції рослинництва за сучасних технологій вирощування, присвячена пам'яті професора Г.П. Жемели : матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 30 вересня 2022р.)*. Полтава : ПДАУ, 2022. С. 21-22.
2. Баган А.В., Головаш Л.М. Формування якості насіння соняшнику залежно від вибору гібриду : *Сучасні напрями та досягнення селекції і насінництва сільськогосподарських культур: матеріали науково-практичної інтернет-конференції (26 квітня 2022 р.)*. Полтава, ПДАУ, 2022. С. 137-140.
3. Баган А.В. Завдання для лабораторних робіт з дисципліни «Сортознавство» для здобувачів вищої освіти факультету агротехнологій та екології спеціальності 201 Агрономія ступеня ЗВО Бакалавр. Полтава, 2019. 55 с.
4. Баган А.В., Кодесніков А.С., Черевко В.В. Продуктивність гібридів соняшнику української селекції. *Матеріали XI науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні напрями та проблеми у технологіях вирощування продукції рослинництва»* Полтава, Полтавський державний аграрний університет, 2021. С.103-106.
5. Баган А.В. Мінливість ознак продуктивності сортів ячменю ярого. *Матеріали XII науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні напрями та інновації у вирішенні проблем галузі рослинництва», присвячена*

180 річчю з дня народження професора А.Є. Зайкевича. Полтава, ПДАУ, 2022. С. 22-24.

6. Баган А.В., Шакалій С.М., Юрченко С.О. Формування продуктивного потенціалу гібридів кукурудзи за групами стиглості. *Аграрні інновації*, 2022. №113. С. 7-11. DOI <https://doi.org/10.32848/agrар.innov.2022.13.1>

7. Методика проведення експертизи сортів рослин групи зернових, круп'яних та зернобобових на придатність до поширення в Україні / За ред. Ткачик С.О. Вінниця: ФОП Корзун Д. Ю., 2016. 82 с.

8. Методика проведення експертизи сортів рослин групи технічних та кормових на придатність до поширення в Україні / За ред. Ткачик С.О. 3-тє вид., випр. і доп. Вінниця: ФОП Корзун Д. Ю., 2017. 74 с.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. www.agro-business.com.ua. – Журнал «Агробізнес сьогодні».
2. ukrseeds.org.ua. – Сайт Насінневої асоціації України.